

Johan Ferrier Lezing

uitgesproken op 20 mei 2016 door

Humberto Tan

Stichting Johan Ferrier Fonds

Vestigingsadres:

Johan Wagenaarlaan 13
2343 ND Oegstgeest

info@johanferrierfonds.nl

www.johanferrierfonds.nl

Johan Ferrier Lezing 2016 - uitgesproken door Humberto Tan op 20 mei

ALLES KOMT VAN PAS VOOR SURINAMERS IN CRISIS (Parool 30 april 2016),
MEDICIJNTEKORT SURINAME KAN MENSENLEVEN KOSTEN (NOS, 27 APRIL), ARTSEN
SURINAME LUIDEN NOODKLOK OM SLECHTE MEDISCHE SITUATIE ([NU.NL](#) 28 APRIL), KLEIN
SURINAME KRIJGT REUZEN LENING VAN 478 MILJOEN EURO (NRC, 16 APRIL), TUSSEN DE
VIJF- EN TIENDUIZEND MENSEN ZIJN IN PARAMARIBO BIJEENGEKOMEN VOOR EEN
DEMONSTRATIE TEGEN HET BEWIND ([NU.NL](#) 13 MEI).

April was niet alleen de maand waarin het sneeuwde in Nederland, de maand waarin Prince overleed, maar ook een maand met veel slecht nieuws over mijn geboorteland Suriname. En al ben ik al 46 jaar weg uit het land, de berichten doen mij pijn. Suriname is mijn vaderland, zoals Nederland mijn moederland is. 1 ziel, 1 gevoel, 2 landen, dat ben ik.

In dit verhaal neem ik u mee in *mijn* beleving van mijn vaderland. Trouwens letterlijk het land van mijn vader. Mijn ouders zijn al heel vroeg gescheiden. Mijn moeder vertrok met haar 4 kinderen eind jaren '60 naar Nederland. Zoals zoveel rijksgenoten uit Suriname. Op zoek naar een beter toekomst voor haar kinderen.

De toekomst lag niet langer meer in Paramaribo maar in de Bijlmer, tegenwoordig Amsterdam Zuidoost. Ik ben de jongste van 4 kinderen. Een gezin van 5 personen waarvan er nog maar 2 in leven zijn. Mijn moeder en mijn broers Steve en Patrice zijn helaas overleden.

Tijdens het ziektebed van Steve in Paramaribo leerde ik veel over Suriname. De alarmerende berichten over de gezondheidszorg heb ik 8 jaar geleden al persoonlijk ervaren. Ik zal het uitleggen.

Mijn broer Steve had een hersentumor. Al 7 jaar, wat een wonder was, want in eerste instantie hadden de artsen gedacht dat hij niet langer dan een jaar zou leven. Maar na 7 jaar scheen zijn licht steeds minder fel. In Nederland kon men niets meer voor hem doen. Operatie's, chemotherapie, niets hielp meer. Maar Steve wilde alles proberen. Alles!! Daarom besloot hij dat wij met z'n allen zsm naar Suriname moesten afreizen om in het binnenland een alternatieve geneeswijze te zoeken. Tegen mijn werkgever van toen, Studio Sport, zei ik dat ik binnen een week zou vertrekken naar mijn vaderland en dat ik geen idee had hoelang ik zou wegblijven. Dus als het moet neem ik onbetaald verlof, of ontsla mij, maar ik ga hoe dan ook. Mijn chef Maarten Nooter zei meteen "ga maar, doe wat je moet doen voor je broer". Ik ging..

Ik had eerlijk gezegd niet veel vertrouwen in de alternatieve behandeling in het binnenland. Steve lag er slecht bij, liep steeds moeilijker, zijn karakter veranderde (door de tumor in zijn hoofd), maar de tijd samen bleek onbetaalbaar. En er gebeurde zelfs een wonder. Al weken kon Steve zijn rechterbeen slecht bewegen. Maar op een ochtend, na een aantal behandelingen, ik heb beloofd geen details over de behandeling te vertellen, kon hij ineens het been wel bewegen!! Een aanwijzing dat wat de marrons met hem deden, wellicht werkte?

Helaas, het werkte niet. Want een paar dagen later verscheen een enorme bloedblaar op zijn been. De pijn was afschuwelijk om te zien. We moesten zo snel mogelijk naar het ziekenhuis in Paramaribo. Dat lukte binnen 4 uur met korjaal, vliegtuig en ambulance.

In het ziekenhuis zagen de artsen al heel snel dat het ernstig was. Steve moest worden opgenomen, maar daarvoor moesten wel eerst wat formaliteiten uitgevoerd worden. Dat ging heel traag. Maar goed, kan gebeuren, dacht ik nog. Eenmaal op de kamer moest er een foto gemaakt worden, maar als 'niet ingezetene' moest dat contant worden afgerekend vertelde de arts mij. Daarvoor moest ik naar een afdeling om een briefje te halen en met dat briefje kon ik een foto inboeken.

Ik ging naar de afdeling van het briefje. Er zat verder niemand in de wachtkamer, dus dat kon nooit lang duren. Fout! De mevrouw achter de balie keek niet op of om van haar 'drukke werkzaamheden'. Voorzichtig vroeg ik aan de mevrouw of ze kon inschatten hoelang ik moest wachten? Ze keek verveeld op en zei toen de legendarische woorden: "ik weet het niet". Weer voorzichtig zei ik toen dat mijn broer alleen op zijn kamer was en ik heel graag naar hem terug

Johan Ferrier Lezing 2016 - uitgesproken door Humberto Tan op 20 mei

wilde. Dus als u mij het briefje geeft, kan ik het meteen naar de juiste afdeling brengen en dan kunt u weer door met uw werk". Zwijgend nam ze wat formulieren in ontvangst en 3 minuten later had ik mijn briefje. Etappe 1 geslaagd!

Etappe 2 was wat lastiger. 800 euro moest ik betalen voor de foto. Contant. De mevrouw op een andere afdeling van het ziekenhuis nam het geld geduldig in ontvangst. Top, dacht ik, dit gaat snel. Even een factuur en ik kan weer naar mijn broer. Fout! Voordat een factuur getekend kon worden, moest van ieder biljet, 16x50 euro, het serienummer worden opgeschreven!!! Stelt u zich voor...uw broer crepeert van de pijn maar ondertussen wordt in een tergend langzaam tempo van ieder biljet het serienummer opgeschreven. Ongeveer een seconde per teken. 12 tekens: X56636538077..... En dat 16 keer.....

Verband, latex handschoenen, krachtige pijnstillers, het was er allemaal niet. Ik kon ze ergens in de stad kopen, verband hadden we gelukkig uit Nederland meegenomen.

Waarom vertel ik dit?

Volgens mij illustreert mijn verhaal de deplorabele staat van Suriname. Veel werkt niet of slecht. Niet alleen de medische zorg, compliment voor de artsen en verpleegsters. Wow, wat waren zij toegewijd, hard werkend, empathisch. Zij houden de boel draaiende. Zij zorgden regelmatig voor een lach bij zowel mij als mijn broer. "Meneer Barends u moet niet schrikken hoor, maar ik ga uw bal ook wassen". Infrastructuur, onderwijs, ouderenzorg, economie. Wat werkt wel goed in mijn vaderland? Helaas niet veel. Het erge is dat ik weet dat ik alleen al om deze woorden enorm veel kritiek zal krijgen. Blaka patata, bounty of wat dan ook, want kritiek en Suriname gaan ook niet goed samen.

Neem de strijd tussen de directie van Stichting 's Lands Hospitaal en dr. Vinodh Nannan Panday in 2010.

De directie wilde van de internist af. Niet omdat hij zijn werk niet goed deed, maar omdat hij in een interview in de Parbode kritische kanttekeningen had geplaatst bij de medische en personele omstandigheden in het ziekenhuis. Het interview schoot de directeur van 's Lands Hospitaal in het verkeerde keelgat. Maar 6 jaar later zijn de omstandigheden nog slechter. De internist had en heeft gelijk. En weet u wat het ergste is? Onder het artikel van 2010 NUL reacties!!! Het interesseert ons niet, of de gemiddelde Surinamer niet want hoe verklaar je anders NUL reacties onder zo een stuk?

Het ernstig tekort aan medicijnen in Suriname kan nu zelfs mensenlevens gaan kosten volgens de Vereniging van Medici in Suriname (VMS). De oorzaak van het medicijntekort is vooral de lege schatkist van de overheid en het gebrek aan harde valuta waarmee de geïmporteerde medicijnen moeten worden gekocht.

En het wordt nog erger vrees ik. Door de lege schatkist is er een reeks van problemen op stapel. Stakingen bij personeel van de Scheepvaartmaatschappij Suriname, de Anton de Kom universiteit medewerkers krijgen hun slaris later, buschauffeurs waren onrustig. Wat doet het Surinaamse kabinet? Belastingvoordelen beloven!! Afhankelijk van het salaris 100 a 200 Surinaamse dollar extra bij het nettosalaris.

Ik ben geen econoom, maar nog meer geld uitgeven waar het begrotingstekort al zo groot is als de Grand Canyon?

Of denkt de Surinaamse overheid dat de enorme IMF lening alle problemen zal laten verdwijnen? Zoals auto's verdwijnen in het overvloedige water in de straten van Paramaribo na een stevige regenbui.

De IMF lening van 478 miljoen dollar moet dus de acute financiële noodsituatie van het land helpen oplossen. Maar het IMF waarschuwde Suriname wel voor een economische storm. Een economische krimp van 2%, een inflatie van 37%, en een tekort van 8% op de betalingsbalans. Het bedrag van 478 miljoen is enorm! "(...) een land met 563.000 inwoners

Johan Ferrier Lezing 2016 - uitgesproken door Humberto Tan op 20 mei

en een verwacht bruto binnenlands product van 4,33 miljard dollar in 2016. Het is alsof Nederland een IMF krediet van 75 miljard euro zou krijgen" (NOS).

Hoe gaat Suriname dit geld besteden? Is dit duidelijk? Er is een tegenbeweging ontstaan tegen de lening. Ik juich die kritiek toe! Laat de overheid maar uitleggen wat het verbeteringsplan in zou houden, want als je als je niet weet naar welke haven je vaart, is iedere wind ongunstig! Volgens het IMF werkt de Surinaamse regering aan een ambitieus hervormingsprogramma. Ik kan het alleen maar hopen.

Ondertussen is de relatie tussen mijn vader- en moederland ijsig. Dat komt mede door de koloniale verhoudingen vanuit de gezamenlijke geschiedenis. Een afschuwelijke geschiedenis die in het Nederlands onderwijs te lang en te vaak wordt genegeerd. Lees het boek *Roofstaat* van Ewald Vanvugt over onder andere de massale mensenhandel in de Oost en de West! Daarnaast spelen tussen Nederland en Suriname nog een ander hoofdstuk die de relatie verder onder druk zet: Desi Bouterse. De Surinaamse president, die al sinds 1980 een belangrijke rol speelt in de Surinaamse politiek. Elk land kiest zijn eigen leiders, maar mijn hoop is altijd dat een land daar beter van wordt. Ik hoop op leiders die niet polariseren maar verbinden. Nationaal en internationaal. En leider waar een land door groeit.

Niet alleen in de gezondheidszorg, maar werkelijk in alles! Onderwijs, infrastructuur, toerisme. Op geen van die gebieden is Suriname een uitblinker of zelfs maar "voldoende". Samenwerking met het voormalige moederland is bij voorbaat moeizaam. Want alles wat uit Nederland komt is "verdacht". Zelfs Surinamers uit Nederland, want "die moeten niet denken dat ze ons komen vertellen wat we moeten doen". En echt voor een deel begrijp ik dat gevoel, baas in eigen huis! Maar soms menen mensen het echt goed, ook al zijn ze zo zwart als roet..... Toen ik bijvoorbeeld ben uitgenodigd om voor een aantal collega journalisten een "masterclass" te geven in Paramaribo, leek het mij verstandiger het een "kennisuitwisselingsprogramma" te noemen om te voorkomen dat men daar zou denken dat ik uit Nederland het allemaal wel beter zou weten. Het waren trouwens 4 geweldige dagen en zeker voor herhaling vatbaar! En ik zou het opnieuw onbetaald doen. Omdat ik vind dat het hoort. Iets terug geven, maar ook iets terugkrijgen. De de kennis daar, de warmte, een andere invalshoek zien en horen. Een onbetaalbare ervaring was het. Maar negeer ruim een half miljoen Nederlanders met een Surinaamse achtergrond niet. Negeer onze kennis niet, negeer onze investeringskracht niet, negeer ons ondernemerschap niet, negeer ons niet. Laat je trots je toekomst niet in de weg zitten. Waarom laten wij ons niet inspireren door de relatie tussen Groot Brittannië en de landen van het Gemenebest? Economisch, sportief, cultureel zijn die relaties levendig. En die landen hebben ook niet de beste gezamenlijke geschiedenis maar ze doen in iedere geval een poging om op delen een gezamenlijke toekomst te vormen.

Tot slot citeer ik 1 van de mooiste nummers die ik ken over Suriname. Het komt uit de musical *Koningin van Paramaribo*, naar het boek van de te vroeg overleden schrijver Clark Accord, gezongen door Manoushka Zeegelaar Breeveld, een van de beste zangeressen van Nederland. *Mi Moi switi kondre.....*

"Suriname jouw hart is gespleten. Suriname, wat wil je, wat zoek je in hemelsnaam! Je houdt je vast aan het verleden, heb je je toekomst goed ingeschat? Mijn Suriname, mi switi Sranan, als ik naar je kijk, besef ik dat ik je nooit, nee nooit verlaten kan. Mi moi switi kondre, mi moi switi Sranan... Geef mij de kans je te leiden naar morgen (...)"

Suriname, ik wens je veel sterkte, veel kracht....en vooral veel liefde!

Humberto Tan, Koningskerk Amsterdam